Ч. 62 Четвер 19 (31) марта 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державної.

Президент палати послів відкривши вчерашнє засїданє палати послів, подав до єї відомости цїсарску подяку а так само подяку і Архікн. Фридриха за сочувство для цїсарского дому з причини смерти Архікняг. Наталїї. — Ново вибраний посол Гофен з партиї Шенерера зложив приреченє посольске при чім додав: ....і присягаю, що буду вірний свому народови та нїколи єго не зраджу. Сей додаток шенерерівця викликав сьміх в палатї.

Мінїстер просьвіти предложив проєкт зміни деяких параґрафів закона з 1880 р. о підвисшеню платнї учителїв при факультетах теольоґічних. Мінїстер фінансів предложив між иншим проєкт закона доповняючий постанови §§. 13 і 14 закона податкового з 1896 р.; відтак закон о картелях і о кредитї в сумі 1 мілїона в золотї на потреби маринарки австрийскої і кредит 1,200.000 та 300.000 зр. на закупно і уряджене власних домів посольских в Пекінї, Токіо, Вашінґтонї і Цетиню; наконець зміни закона о катастрі ґрунтовім. Мінїстер рільництва предложив проєкт закона о фондї і кредитї меліорацийнім на 1898 р.

Опісля відчитано цїлий ряд пильних внесень межи иншими внесенє пос. Ґесмана (антисеміта) в справі знесеня стемпля ґазетного. Дальше відчитано інтерпеляциї а межи иншими інтерпеляцию пос. Яросевича в справі процесів виборчих головно в калускім повітї, головно против якогось Фр. Оржельского. Наконець відчитано петицию Ів. Фесчишина з Городка внесену на руки пос. Окуневского против жандармериї.

З порядку дневного приступлено до дальшої дискусиї над проґрамою ґр. Туна. — Пос. Менґер зазначив, що в борбі национальній булоби небезпечно віднихати часть Нїмцїв зі взгляду на їх минувшість. Бесїдник зазначив з вдоволенем виступленє тирольских послів, а відтак доказував, що в заяві правительства не достає заяви що-до стану річи введеного ґр. Баденїм. Правительство повинно було згадати, що в палатї послів допущено ся насильства, підкопуючого основи права. — Дальше виступив Менґер против проґрами, висказаної в адресї більшости і доказував, що кожда партия розуміє під автономією що иншого; однї видять в нїй самоуправу місцеву, против котрої Нїмцї не можуть виступити, бо прецї они мають автономію і громадску і шкільну — а иншї, як н.пр. Чехи, добачують в автономії рід переобразованя орґанїзму державного, так, що Австрия мусїла би розбити ся. При залагодженю нїмецко-ческого спору треба зважати більше на потреби держави і фактичні відносини як на якісь видумані права. Бесїдник висказав ся з признанем о тім, що Поляки не голосували за lex Falkenhayna і заявив наконець іменем партиї поступової, що Нїмцї будуть стояти в опозициї до кождого правительства, доки правительство не знесе розпоряджень язикових в спосіб відповідаючий бажаням Нїмцїв. Єдність Нїмцїв уважає бесїдник за конечну.

Опісля зложив заяву пос. Шустерчич іменем християньского славяньского союза і сказав, що єго партия стоїть на становищи проєкту адреси більшости а супротив правительства держить ся повної обєктивности.

Пос. Дашиньский виступив против правительства і Молодочехів, котрим закидав, що давнїйше вели завзяту борбу з ґр. Туном а тепер стоять по сторонї правительства. Робітники не можуть забути того переслїдуваня, якого зазнавали за правлїня намістника ґр. Туна, а ґр. Тун нехай за то не гнїває ся, що робітники не можуть мати до него довіря. Але що социялїсти стремлять як-раз до того, щоби зробити конець борбі национальній, то анї Коло польске, анї нїяка инша партия лиш як-раз социялїсти суть дїйстно правительственною партиєю. Австрия коли має сповнити задачу державну, то нехай утворить федерацию народів. Тим способом залагодить ся спори язикові, а теперішна борба племінна лиш ослаблює Австрию і компромітує єї.

Пос. Лупул заявив іменем Румунів, що о скілько проґрама правительства завірювала о народнім рівноуправненю в державі, то Румуни суть вдоволені проґрамою. Румуни і Русини ожидають, що їх жаданя будуть увзглядненї. — Пос. Пальфі іменем консервативної більшости заявив, що єго партия вдоволяє ся заявою ґр. Туна о рівноуправненю народнім. Наконець промовив пос. Шайхер і на тім закінчено дискусию. Коли опісля пос. Феркавф зажадав, щоби петициї поставити на слїдуючім засїданю на порядку дневнім перед пильними внесенями, а пос. Штайнведер і Люеґер згодили ся на то, зажадав пос. Вольф, щоби спитати о то кождого внескодавця, настала ме-

---

9)

Найстарша і найбільша держава

або

Хіна, єї минувшість і теперішність.

(Після Гессе-Вартеґґа, Е. Вольфа, ґр. Б. Сеченґого і др. зладив К. Вербенко).

III.

Хіньский цїсар і єго двір. — Кілько їсть хіньский цїсар і кілько має жінок. — Цїсарске весїлє. — Хіньске правительство і єго урядники. — Адмінїстрация державна.

(Дальше).

Хіньску адмінїстрацию державну можна сьміло порівнати з адмінїстрациєю в Туреччинї; як тут так і там цїлий величезний апарат адмінїстрацийний складає ся з людий, на котрих не можна спустити ся. А не можна спустити ся на них головно длятого, що і они не можуть спустити ся на державу, бо та не дає їм не лиш обезпеки в часї служби, але й обезпеки в будучности, по виступленю із служби. Кождий мандарин змушений длятого користати із свого становища урядового і забезпечувати ся за здалегідь па будучність. З другої же сторони брак всеї контролї, особливо при стяганю податків і всїляких данин, а то дає широке поле до всїлякого рода надужить і спроневірень, затаюваних зручно, через що скарб державний дуже богато терпить. Наконець богато всїлякого рода податків і доходів державних відступає ся в аренду, що так само приносить значну шкоду державі. Брак контролї єсть причиною, що мандарини перед висшими властями затаюють все і представляють не по правдї; не боять ся сбманювати навіть і самого цїсаря. Ось яскраві приміри такого поступованя хіньских мандаринів:

Хіньский цїсар взяв ся при помочи двох секретарів Цунґ-лї-ямену учити ся анґлїйскої мови, і вже не зле говорить по анґлїйски. Торік треба єму було якогось висшого урядника, котрий би умів по анґлїйски і знав анґлїйскі відносини. Нанкінский віцекороль старим звичаєм припоручив єму одного тао-таі (президента уряду) іменем: Лї. Хитрий Лї думав так само як і віцекороль, що удасть ся штучка, і приїхав до Пекіну представити ся цїсареви. На авдиенциї спитав єго цїсар зараз, чи він уміє по анґлїйски. Лї, не перечуваючи свого нещастя, відповів, що уміє. Цїсар засипав єго зараз питанями в родї тих, як: „How do you do?“ (гав ду ю ду? = як ся маєте?) Бідний тао-таі волїв би був, щоби земля під ним була розступила ся; не знав, що сказати, лиш заєдно бив поклони, дотикаючи чолом марморового помосту. Цїсар відозвав ся тогди до него по манджурски, наганьбив єго добре, а бідного тао-таі опісля просто таки викинули з палати. За кару ще наказав єму цїсар носити при собі зерез три роки анґлїйску граматику. Мандарини удавали до недавна длятого, що уміють по анґлїйски, бо тим способом діставали добрі посади в портових містах, н. пр. посаду тоа-таі митового уряду.

Торік іменовано ґенеральним директором великої зелїзницї з Пекіну до Ган-коу бувшого тао-таї в Тієн-цінї і доставника войскового підчас війни з Япаном, Шенґа. Той Шенґ, великий грошелюб і дерун, коли ще був предсїдателем митового уряду, уважав ся в містї за великого богача; він мав кілька заставничих банків. Але найбільшим жерелом єго доходів був таки єго уряд; через єго руки переходило богато гроший та прилипало так зручно до него, що єго не міг нїхто прихопити на тій манїпуляциї. Коли опісля взяв ся доставляти хіньскій армії оружия, манїпулював при тім так само, але вже так якось незручно, що мало не наложив головою. Він тогди щез нараз з міста без слїду, і аж по якімсь часї з'явив ся в Шанґаю, де вже сидїв тихо. Але тут стало єму скучно, і він поїхав до Пекіну, розуміє ся, не з порожними кишенями, — ну, та й незадовго іменовано єго директором згаданої зелїзницї. Гроші все за него зробили.

Почавши від найнизших урядників, дїє ся то само аж до найвисших. Нїмецкий подорожник Е Вольф каже, що коли би якийсь европейский посол хотїв знати, що єго товариш перед пів годиною говорив в Цунґ-лї-яменї, то міг би довідати ся всего майже зі стеноґрафічною докладностию; потребує лиш сягнути до кишенї, скоро лиш має в нїй дрібні гроші. А коли би російский посол в Цунґ-лї-ямені виповів війну, то в анґлїйскім урядї заграничнім знали то вже, заким би то в Петербурзї кому й приснило ся. Як то може бути, розказує він в описї своєї гостини в хіньскім урядї для справ заграничних. Опис тої гости-

ьфом остра перепалка, і на ся засідане.

Вісти політичні.

Рада державна, котрої ферий великодні зачинають ся сего тиждня, збере ся по великодних сьвятах аж дня 20 цьвітня а сесия потягне ся мабуть аж до половини мая. Скликане спільних Делеґаций, проектоване первістно на конець цьвітня, відложено на пізнійше.

Клюб молодоческий уконституував ся в той спосіб, що президентом вибрано пос. Енґля а его заступниками Пацака і Страньского.

О іспаньско-американьскім конфлікті не чувати доси нічого певного; поки що проявляє ся більше лиш мирний настрій. В Мехіку проявила ся велика симпатия для Іспанії і збирають навіть складки для Іспанії на случай війни. Якийсь Мехіканець зложив 100.000 долярів.

Daily Chronicle довідуєсь, що хіньске правительство відступило якійсь анґлійскій спілці капіталістів для експльоатациї обшар землї в провінциї Шан-сі обнимаючий 10.000 квадратових миль.

Новинки.

Львів дня 30-го марта 1898.

— **Відзначеня.** Є. В. Цїсар надав канцелїстї судовому Фавст. Джималї в Сїняві при нагоді переходу его на пенсию золотий хрест заслуги.

— **Іменованя.** П. Міністер судівництва іменував ад'юнктами судовими; Ів. Бейнаровича для округа висшого суду краєвого у Львові без означеня місця служби, Макс. Лїнтая для Зборова, Стан. Литвинишина для Луки і Альфр. Зґурского в Мостисках без означеня місця служби в округї висшого Суду краєвого у Львові.

— **Перенесеня.** П. Міністер судівництва переніс ад'юнкта судового Мих. Яценя з Луки до Мостиск.

— **Стипендиї для артистів.** Львівске Намістництво оголошує, що на підставі розпорядженя п. Міністра просьвіти з дня 28-го лютого с. р. єсть до роздачі кількапайнять стипендий для артистів: поетів, малярів, різьбарів і музиків, котрі о власних силах віддають ся згаданим штукам, а котрі вправдї мають талант, але не мають средств до дальшого образованя. Поданя о ті стипендиї треба вносити до ц. к. Намістництва до дня 1-го н. ст. мая 1898 р.

— **Сьвятковане памяти Т. Шевченка.** Дня 2. цьвітня н. с. 1898 р. устроюють руско-народні товариства тернопільскі, при ласкавій співучасти Вп. Членів дружини руско-народного театру: Вечерниці в память XXXVII. роковин смерти Тар. Шевченка, в Тернополи, в сали „Сокола“, з слїдуючою програмою: 1. Вступне слово — п. В. Л. 2. Лавровский. „Осїнь“ хор мішаний. 3. Mendelsohn Bertholdy. „Capricuo“ сольо фортепян п. С. К. 4, Монюшко. „Страшний двір“, сольо тенорове п. У. Григорович. 5. Thomas. Увертура до оп. „Mignon“, оркестра 55. полку. сольо. 6. Вахнянин. Хор боєвий з опери: „Купало“ хор мужеский з оркестрою. 7. Шевченко. „Титар“ декламация п. К. Л. 8. Лисенко. „Ой одна я“, Матюк. „Веснівка“, сольо сьпів з фортепяном п. Ф. Лопатиньскої. 9. Топольницкий. „Хустина“ сольо і хори мішані в супроводї оркестри 55. полку. 10. Нїщиньский. „Вечерниці“ дїло музичне на мужескі, жіночі і мішані хори з оркестрою. 11. Dvorak. „Slavischer Tanz N. 5.“ оркестра 55. полку сольо. 12. Апотеоза Шевченка. Образ з живих осіб укладу п. Л. Л. — Цїни місць: крісло перворядне 1 зр., другорядне 70 кр., треторядне 50 кр. Партер 25 кр., ґалерия 20 кр. — Осібних запрошень не висилає ся. Хто би бажав замовити собі білет на сей концерт, зволить надіслати належитість на руки О. Волод. Герасимовича, сотрудника в Тернополи. — Початок точно о год. 8 вечером.

— **Сегорічні ферий шкільні.** Вже від довшого часу кружать між шкільною молодїжию вісти, що сего року з нагоди сьвяткованя цїсарского ювилею, ферий шкільні розпічнуть ся першого червня. Однак ті вісти не мали ніякої достовірности, бо повстали між самою молодїжю. Тимчасом довідуємо ся з віденьских часописий, що довші ферий мають бути лише у Відни в середних школах і то лише о 14 днів перед початком або по кінци звичайних ферий, а то по тій причинї, щоби шкільна молодїж мала час звидїти ювилейну виставу, як се дїялось підчас вистави в Празї і в Будапештї. Наші ученики отже завели ся в своїх блискучих надїях на довгі ферий.

— **Новий винахід.** Асистент зелїзничий в Кракові Здислав Шор винайшов прилад до охорони від паданя робітників занятих при воздушних будовах. Минувшого року — як ми о тім в своїм часї писали — робив Шор проби з своїм винаходом в Берлинї, але линва від его приладу була урвала ся і він упавши сильно потовк ся. Однако то не відстрашило его від дальшої працї над своїм винаходом, а тепер вже цїлковито ему повело ся і він на винахід дістав патент. Недавно уладив він проби перед комісиєю віденьского маґістрату. Скакав кілька разів з першого, другого і третього поверха, а не потерпів ніякої ушкоди. Той прилад називає ся „тутатор“.

— **Рух поїздів** на шляху Лупків-Тїсна застановлено дня 28-го марта на необмежений час в наслїдок повений.

— **Убийство.** В ночи з дня 21-го на 22-го марта напав Іван Гентінґ, 24-лїтний робітник при фабрицї паркетів в Камінцї Струмиловій, на Івана Скобилка, господаря-зарібника з Кацюбок під Камінкою і задав ему кілька ударів сокирою, так, що той по кількох годинах помер. При убийстві помагав Гентінґови гаєвий, сусїд убитого. Скобилок від давна доносив на селян, що крадуть з лїса дерево і стягнув на себе їх ненависть. Мав він власне ставити ся в тамошнім суді яко сьвідок в справі карній за крадїж дерева против Гентінґа, котрий ще перед тижнем заповів ему в присутности сина, що его перед терміном „спрятає“. Коли отже Скобилок вертав почію з міста троха підхмелений, ішов за ним Гентінґ з гаєвим, що мешкає коло Скобилка; близько дому напали на него, а коли на его крик прибіг син з сусїдом, оба утекли. Гаєвий пропав без слїду, а Гентінґ вернув спокійно до дому. Доперва рано вказав син Скобилка злочинника, у котрого найдено окровавлену сокиру і одїж.

— **Численна родина.** В Парижи ставав сими днями перед комісиєю асентерунковою молодець Буляйор, наймолодший з 35 братів і сестер. Єго отець вже другий раз жонатий.

— **Гарна господиня.** В Ґочалковицях (в пруcкім Шлеску) стала ся опогди на приходстві тамошного пароха така немила пригода: Було се в недїлю. Підчас неприсутности пароха прийшов на приходство якийсь перебраний за женщину мужчина і побив господиню так сильно, що стратила притомність. Відтак замкнув ся в комнатах, винайшов в шуфлядї 1600 марок і книжочку каси ощадности, на котру господиня вплатила 450 марок. В годину пізнійше дізнали ся о тім всї -до

ни досить цікавий, щоби тут про него бодай коротенько згадати.

Німецкий посол — розповідає Вольф — повідомив письменно уряд заграничний, що при своїй найблизшій гостинї представить подорожника Ву-лї-Фу. Я найняв собі зараз по принятому звичаю зелену носилку та вісьмох людий до неї, що еї несли, та поїхав на ній поза послом і его першим товмачем отже поза двома зеленими носилками, коло котрих бігло двох в синих шовкових одежах курєрів з Цунґ-лї-ямену. Через кілька малих подвір та вузоньких дверий, по котрих ніхто би не здогадав ся, що там поза ними приготовлюють ся „добрі відносини з заграничними державами“, іде ся то на право, то на ліво аж до присїнка салї принятя, в котрій радять члени уряду заграничного о скілько они тепер зійшли ся разом. Старі панки в дуже рідких і дуже дорогих футрах і в баранкових шапках виходять поважно і статочно сходами до присїнка, підносять оба кулаки зложивши їх разом та потрясають ними близько носа. То такий хіньский звичай — они так витають ся. Так само поволи і поважно звертають ся і до нас та поступають ся взад, не обертаючись до нас плечима, бо то було би зовсїм против хіньскої етикети, уступають ся нам на ліво, бо гостям треба з правого боку зробити місце, і входять бічними дверми до салї. В тій хвили входимо і ми. Війти хоч би лиш о одну секунду борше або пізнійше, було би великим гріхом против хіньскої етикети. В присїнку, котрого довша стїна була з самих тоньких шиб вправлених в вузонькі рамцї, було таки добре студено — бо то було в лютім минувшого року — а посеред него у високім на метер мосяжнім кітлї горіло вугле з дерева, на доказ що й присїнок огріває ся, а то з огляду на Европейців, котрі не убирають на себе в зимі по 6 до 8 одежин як Хінцї.

Серед безчислених поклонів почали члени уряду для справ заграничних ідучи і боком і взад заходити з лївого боку поза великий накритий стіл; Европейцї — тимчасом прийшов ще й другий товмач німецкого посольства і нас було вже чотирох — посїдали з правого боку коло стола. Европейців принимають завсїгди при накритім столї, бо так наказує хіньска гостинність. На столї стояло хіньске печиво, американьскі цукри, групки, яблока, оріхи, папіроси — а все уложене на маленьких тарельчиках. При кождім накритю стояли тарелї, ножі і вилки, а також і хіньскі прибори до їдженя — дві лїсочки з слоневої кости. Служба принесла загрітого вина з рижу (самшу) в чарочках, трохи більших як наперстки, а відтак і чай; позакурювано папіроси, Хінцї закурили водні люльки, з котрих треба лиш три рази потягнути і викурити а відтак наложити на ново. По сїм угощеню, яке належить ся кождому послови, а котре господареви уряду заграничного приносить цїлий маєток, бо він числить собі то все в сотеро більше розпочала ся розмова від взаїмного представленя, а відтак і нарада над справами держави. Підчас такої розмови і наради увихає ся служба, докладає вугля до огню, збирає тарелї і ставить нові, приносить чай, одні накладають люльки, другі подають огню до них — словом всї розправи в урядї заграничнім бувають публичні і треба лиш уміти позискати собі службу, що впрочім не трудно, щоби знати майже в тій самій хвили, що там ураджено. Один із тих, що вештають ся в ямені, один слуга на кони поза яменом і 20 до 100 таелїв — а зараз знає ся, все що дїяло ся в Цунґ-лї-ямені.

Малу виїмку з поміж мандаринів творять урядники судейскі, котрі мають свою сталу платню. Але й они мають свої обривки, от хоч би н. пр. за написане поданя, бо впрочім судівництво в Хінї єсть безплатне. А всеж-таки бувають жалоби і на тих урядників за вимушуване. Судиєю в громадї єсть кождий старшина громадский. Дальше суть суди першої інстанциї, чі-гієн, ніби наші суди повітові; суди другої інстанциї, чі-фу, (відповідають нашим судам окружним); суди третої інстанциї, ан-чаші, при віцекоролях (себ то наші висші суди краєві, і наконець суд четвертої інстанциї в Пекінї. Всї вироки смерти предкладають ся цїсареви, а заким він їх підпише, мусить їх ще раз розслїдити найвисший трибунал, зложений з 9 судиїв. Всї вироки смерти виконують ся одного дня в цїлій державі, котрий визначує цїсар. Звичайною карою за провини суть диби і виставлюване на позорище, бамбус і канчук. Виновникови закладають — подібно як бувало давнійше у нас, що закладано диби на ноги — колоду на шию; тота колода дасть ся розложити на дві части і має по серединї отвір на шию а боками на руки. Так закованого Хінця бере слуга судовий за косу і волочить его по всїх улицях міста. За більші провини бють Хінців бамбусовою тростиною в підошви; Манджури мають той привилей, що їх не вільно бити бамбусом лиш канчуком. Після висоти кари дістає виновник більше або менше бамбусів чи канчуків на підошви. Хто учив ся і зробив вже який іспит, того не вільно бити.

IV.

Адміністрацийний поділ хіньскої держави. — Стани в хіньскім народї. — Хіньска культура. — Рільництво. Просьвіта і шкільництво. — Хіньскі ґазети.

Цїла хіньска держава дїлить ся на 18 провінций, котрі так називають ся: Пе-чі-лї, Кіанґ-су, Нґан-гвеї, Шан-сі, Шан-тунґ, Го-нан, Шен-сі, Кан-су, Че-кіанґ, Кіанґ-сі, Гу-пе, Гу-

мівники і почали глядіти за злодієм. Невдовзї викрито дві особи, котрі признали ся до злодійства. Сповнили его за намовою господинї сьвященика, котра підчас крадежи сама себе покалїчила. Длятого пущено ті дві особи на волю, а невірну господиню увязнено.

— **Нещастний посольский кандидат.** В Колинї, в Чехах, викликало велику сензацию самоубийство тамошного горожанина Кароля Поточки, котрий в кількох лїтах стратив цїлий свій значний маєток, в наслїдок того, що заедно кандидував на посла до ради державної. Стати послом було его найгорячїйшим бажанєм, тому не було майже округа, в котрім би Поточка не старав ся о мандат. Однако всї его заходи були даремнї, не вважаючи на то, що він всюди сипав грішми, аби лиш догодити свому забаганю. Остаточно протратив в той спосіб цїлий свій маєток і в розпуцї відобрав собі житє.

— **До кого належать камінї, спадаючі з неба?** Тим трудним питанем занимав ся довший час суд в французскім місті Е (Aix). Справа була така: Минувшого лїта найшов підчас жнив сельский робітник в Лянсон вбитий в землю аеролїт, і віддав его господареви, що винаймав поле. О тім каменї, дивної форми і барви, довідали ся учені і писали про него богато, а декотрі наукові інститути хотїли навіть набути его на свою власність. Але господар не хотїв его продати, позаяк він, показуючи камінь по більших містах, зробив від цїкавої публики красний гріш. Коли одного разу камінь був виставлений в Марсилїї на публичний вид, найшов ся між цїкавими і той робітник, що найшов камінь. Видячи який дохід приносить камінь господареви, зажадав для себе каменя або винагороди за найдене. Господар не хотїв о нїчім чути. Справа опинила ся в судї. Вкінци о камінь почав убігати ся ще властитель ґрунту. Скінчило ся на тім, що аеролїт присудили таки властителеви поля, а державець і робітник понесли кошта процесу.

Штука, наука і лїтература.

— „**Артистично-Лїтературні Новини**“ — в тих словах — пише редакция — і назва і програмового видавництва п. Миколи Заячківского, розпочатого в тій цїли, щоби місячно видаваними книжками обєму 5—7 печатних листів француской весїлки познакомлювати нашу публику з найновійшими але справдї артистичними творами нашого і чужого письменьства а нашим письменникам, поетам і баллетристам, достатчити необходимо-конечних взорів лїтературного артизму, яких не знаходить ся в творах популяризованих дуже часто лиш задля їх тенденциї. Між артистично-гарними творами скорше знайдуть ся і тенденцийно-добрі, ніж поміж тенденцийно-добрими артистично-гарні — се пересьвідченє буде при виборі творів для нового видавництва міродатним; в тім пересьвідченю й вибрано вже на найблизші книжки „Артистично-Лїтературних Новин“ твори кількох чужих белєтристів [американьского Едґара По; францускихъ: Ан. Франса, Пав. Буржета, Пет. Льоті, Фр. Коппе, Кат. Мандеса, Марс. Швоба; нїмецкого Ернеста Росмера; італїяньских: Д'Аннунция і Фоґаццара; датского Понтоппідуна; шведского П. Ганзена; великоруских: Немировича-Данченка, Чехова, Ґаршина, Мачтета; сербского Лазаревича; ческого К. Райса; польского Домбровского] і кількох молодших наших [Ветлини, Кобилянської, Загаєвича і и.] Перша лїтературна цїль видавництва вказана мабуть досить ясно. Друга цїль видавництва — причинитись чистим доходом з продажи виданих книжок до побільшеня запомогового фонду львівскої „Академичної Громади“. Сподїємось, що з огляду на обі ті цїли, які з огляду на дешевість видавництва [цїна книжки неопревленої 50 кр., оправленої в полотно з позолоченями 1 зр.] наша публика прийме его щиро і піддержить почитом. Перша книжка „Артистично-Лїтературних Новин“, збірка лїричних поезий В. Щурата п. з. „Мої Листи“, появить ся вже в сїм тижни в продажи; друга книжка: „Новелї Едґара По“ в перекладі Ів. Петрушевича є вже в друку. Замовленя на обі просить ся надсилати під адресою: Львів, ул. Зибликевича ч. 34. Микола Заячківский.

Господарство, промисл і торговля.

Торг збіжевий.

Львів дня 29 го марта: Пшениця 11·— до 11·40 зр.; жито 7·75 до 8·—; ячмінь броварний 6·75 до 7·25; ячмінь пашний —·— до —·—; овес 7·20 до 7·50; ріпак 11·— до 12·—; горох 7·— до 7·50; вика 5·50 до 6·20; насїнє льняне —·— до —·—; сїмя конопельне —·— до —·—; біб —·— до —·—; бобик 6.— до 6·50; гречка 7·50 до 8·50; конюшина червона галицка 38·— до 45·—; шведска —·— до —·—; біла —·— до —·—; тимотка —·— до —·— ганиж —·— до —·—; кукуруза стара —·— до —·—; нова 5·90 до 6·10; хміль —·— до —·—.

Телєґрами.

Константинополь 30 марта. Порта зажадала від держав, щоби войскові повномочники докінчили витиченя тесальскої границї.

Вашінґтон 30 марта. В сенатї поставив демократ Ревлїн резолюцию взиваючу правительство до збройного виступленя на Кубі; републиканець Форакер зажадав лиш проголошеня независимости Куби, а Фойль поставив резолюцию взиваючу президента, щоби він прогнав Ішпанцїв з Куби і проголосив остров независимим.

— **Книгарня наукового тов. ім. Шевченка** у Львові, улиця Академічна ч. 8. продає слїдуючі книжки: Вас. Чайченко. Під хмарним небом, поезиї часть I, 1 зр., Книга казок, поезиї часть II, 60 кр., Твори прозаїчні ч. I. 80 кр., ч. II. 80 кр., ч. III. 80 кр. — Записки Товариства імени Шевченка ч. I, II, III, IV. по 1 зр.— Тарас Шевченко. „Кобзар“ 2 томи 4·50 зр., з пересилкою 5 зр. — Павло Граб. Збірник поезий ч. I. 20 кр., З чужого поля. Переклади 20 кр. — Іван Сурик. Твори, з московского 10 кр. — Олекс. Колесса. Шевченко і Міцкевич 1 зр. — Герінґ-Герасимович. Що то є ґосподарність 30 кр. — Шевченко з бандурою над Дніпром 25 кр. — Осип Маковей: Поезиї ч. I. 20 кр. — Михайло Старицкий. В темраві, драма 20 кр. — Юлій Верне. Подорож довкола землї 50 кр. — Молитвенник народний (фонетичний) 15 кр. — Марко Кропивницкий. Титарівна, драма 20 кр. — Василь Шурат. Замітки до Чернця Шевченка 10 кр., — Чернера република на Афонї 10 кр., Пісня про Роляндa 50 кр. — Школиченко, Між народ, повість, 20 кр. — Митро Олелькович. Писаня україньскі 10 кр. — Василь Кулик, Писання 10 кр.

— **Лїтоґрафія Інститута Ставропиґійского** під зарядом І. Стефаньского у Львові ул. Блахарска ч. 9, виготовлює візитові білети, а то: 100 штук по цїні 1 зр., з почтовою пересилкою 1 зр. 10 кр. — і всякі лїтоґрафічні роботи по дуже умірениій цїні.

Надіслане.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

нан, Це-чван, Фу-кіеп, Кванґ-тунґ, Кванґ-сі, Ін-нан і Квей-чу. Крім того належать ще до Хіни слїдуючі краї: Манджурия (3 провінциї, она по части єсть вже в російских руках, хоч правно належить ще до Хіни); Монґолія (подїлена на ханати); хіньский Туркестан і Тибет. З більших островів належить до Хіни ще лиш остров Гаї-нан. Остров Таї-ван (Формозу) мусїла Хіна відступити Японови. Кожда провінция дїлить ся на округи першого степеня з назвою „фу“, котру додає ся до назви столицї округа н. пр. Пан-чанґ-фу, а то значить, що Пан-Чанґ єсть столицею округа першого степеня; на округи другого степеня з назвою „чоу“ н. пр. Лїнґ-єн-чоу, значить ся, місто Лїнґ-єн єсть столицею округа другого степеня „чоу“; наконець на округи третого степеня „гсієн“, н. пр. Ченґ-гсієн, значить ся місто Ченґ єсть столицею округа третого степеня „гсієн“. Округів „фу“ єсть 288 а округів „чоу“ і „гсієн“ 1431. Найвисшу власть в провінциї має намістник, званий в Европі також віцекоролем, коли під его зарядом стоїть більше як одна провінция. Чанґ-Чіг-Тунґ єсть н. пр. віцекоролем двох провінций Гу-пе і Гу-нан. Ті віцекоролї суть справдї як би майже независимими королями, бо під їх властию стоїть вся войскова і цивільна адміністрация провінциї. Відзнаками віцекоролів суть крім звичайних відзнак мандариньских ще й павинї пера з одним або з двома очками, які їм надає цїсар. Ті пера затикають они з заду на шапку. Коли цїсар хоче віцекоролеви показати свою надзвичайну ласку, то надїляє его ще жовтим кафтаном, що однакож дуже рідко буває. Такої чести удостоїв ся був славний свого часу віцекороль Лї-Гунґ-Чанґ, що з Японцями заключив мир в Шімоносекі, а опісля їздив по европейских дворах. В головних містах округів, що суть звичайно укріплені — але лихо — знаходять ся найвисші власти окружні і залога войскова.

Цїлий нарід хіньский уважає себе за одну, зложену із сто поменших родин і длятого називає себе „по-гінґ“ значить ся „сто-родин“. Наше слово „нарід“ значить длятого по хіньски „по-гінґ“. Длятого в Хінї на 400 міліонів жителїв нема більше як 200 родових імен (первістно було їх лиш 100. До сего родового імени додає ся відтак ще друге імя а наконець ще й специяльне трете, відповідаюче нашому хрестному імени. Імя н. пр. Лї-Гунґ-Чанґ пояснює ся в той спосіб, що „Лї“ єсть імя родове „Гунґ“ ніби прізвище а „Чанґ“ імя, котрим когось кличуть. Житє родинне єсть у Хінцїв далеко сильнїйше, як у якого небудь иншого народу. Вся родина держить ся разом і подїлу ґрунтів майже нема. Ґрунти що правда суть дуже роздроблені але на них живуть цїлі родини і свого ґрунту не дїлять по між себе. Бувають родини, де й 700 душ сїдає разом до обіду; 70-лїтний Хінець віддає всї доходи з ґрунту свому 90-лїтному батькови та жиє з его ласки. Найстарший член в родинї єсть головою родини. Жінки хоч не мають повної свободи, то все-таки мають великий пошановок а дїти мусять слухати матери так само як і батька. Роздори в родинї суть дуже рідкі. Кляс в народї, котрі би різко відділяли ся одна від другої, нема. Нарід хіньский дїлить ся здавен давна лиш на чотири стани: „ші“ або урядники, „нунґ“ — селяни, „кунґ“ — ремісники, і „шанґ“ купцї. Всїм тим станам єсть дозволений приступ до науки і до служби в урядах. Виключені суть лиш сини акторок і слуги урядників. Шляхти в нашім значіню у Хінцїв нема.

(Дальше буде).

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.